

Аннотация. В статье исследована роль общественного финансового контроля в процессе формирования и исполнения местных бюджетов. Очерчены основные проблемы, связанные с процессом формирования и исполнения местных бюджетов. Проведен анализ открытости и прозрачности органов местного самоуправления в процессе формирования и исполнения местных бюджетов. Обоснована необходимость общественного финансового контроля в процессе формирования и исполнения местных бюджетов. Определены пути повышения эффективности использования средств местных бюджетов.

Ключевые слова: общественный финансовый контроль, средства местных бюджетов, информационный запрос, открытость местных бюджетов, прозрачность местных бюджетов.

Summary. The paper studies the role of public financial control in the process of formation and execution of local budgets. The basic problems associated with the formation and execution of local budgets. An analysis of the openness and transparency of local government in the formation and execution of local budgets. The necessity of public financial control in the formation and execution of local budgets. The ways of improving the efficiency of local budgets.

Key words: public financial control, local budgets, information request, openness of local budgets, transparency of local budgets.

УДК 330.35.01

Вітренко А. О.

*кандидат економічних наук, доцент,
докторант кафедри економічної теорії, макро- і мікроекономіки
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

Vitrenko A. O.

*Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor of Economic Theory,
Macro- and Microeconomics Department
Taras Shevchenko National University of Kyiv*

ТРАНСФОРМАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ ПОСТІНДУСТРІАЛІЗМУ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ЗМІНИ ПАРАДИГМИ ТЕОРІЇ СЕРВІСНОЇ ЕКОНОМІКИ

ECONOMIC SYSTEM TRANSFORMATION IN TERMS OF POST-INDUSTRIALISM AND THE NEED FOR SERVICE ECONOMY THEORY A PARADIGM SHIFT

Аннотація. У статті автором розглянуті зміни сучасної економічної системи. Вказано на певні складності та перешкоди з боку класичних та неокласичних економічних теорій, які зосереджують свої дослідження на сфері матеріального виробництва. Автор стверджує, що вони не спроможні дати остаточні відповіді на питання створення цінності та вартості товару чи послуги в умовах постіндустріалізму. На основі дослідження економічних змін автор визначив та обґрунтував передумови парадигмальних трансформацій теорії сервісної економіки. Ці передумови можуть стати широким полем для подальших економічних досліджень питань суспільного добробуту та економічного зростання.

Ключові слова: економічний добробут, економічне зростання, сервісна економіка, потреба, трансформація.

Постановка проблеми. Як засвідчив аналіз сучасних наукових досліджень у сфері економічної науки, в останні роки відбулися фундаментальні зміни в економічній системі, зокрема в питаннях створення та формування національного добробуту та досягнення позитивних темпів економічного зростання. Історичний розвиток суспільного виробництва змінив основні тенденції інвестиційних процесів, нові машини, механізми та засоби праці перестають бути основним предметом вкладення вільного капіталу, а проміжні послуги стають одним з ключових факторів виробництва. Таким чином, зростають роль та значення детермінант пропозиції в усій економічній системі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загально-теоретичні погляди автора статті в дослідженні визначе-

ної актуальної проблеми економічної теорії ґрунтуються на власних емпіричних дослідженнях, критичному аналізі та узагальненні результатів наукових доробок вітчизняних та іноземних вчених-економістів серед яких слід назвати таких, як В. Базилевич, А. Чухно, О. Жардіні, Ф. Найт, Й. Шумпетер.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. В сучасній економічній науці виникають певні складності та перешкоди з боку класичних та неокласичних економічних теорій, які все ж таки зосереджують свої дослідження на сфері матеріального виробництва та стверджують необхідність домінування цього виду економічної активності людини. Ці економічні теорії стають не спроможними дати остаточні відповіді на питання створення

цінності та вартості товару чи послуги в умовах сучасної економіки, коли послуги стають визначним фактором створення національного багатства та детермінантою економічного зростання. В сучасних умовах вартість не може розглядатися як результат досягнення певної рівноваги між попитом та пропозицією, а відсутність повної чи часткової рівноваги вже не може бути результатом асиметрії економічної інформації. Адже в умовах сервісної економіки економічна інформація характеризується постійною недосконалістю та асиметрією, як ми це вже відзначали в попередніх дослідженнях. Така асиметрія перш за все може бути пояснена значними часовими проміжками використання інформації. А все більша і більша частина витрат у процесі виробництва послуг стає пов'язаною з майбутніми подіями, в яких навіть тривалість споживання послуги є невизначеною. Тобто майже вся система створення вартості в умовах сучасної сервісної економіки залежить від невизначеної реальності майбутніх економічних процесів. Ця ситуація вимагає від дослідників посиленої уваги до такої проблеми, як розуміння та управління невизначеністю та ризиками. До фундаментальних економічних проблем сьогодні також можна віднести питання парадигмальних зрушень у категорії та структурі вартості як основи формування національного добробуту.

Формулювання цілей статті. Основними цілями наукового дослідження є визначення та обґрунтування передумов, що викликають необхідність зміни парадигми теорії сервісної економіки.

Вклад основного матеріалу дослідження. Для формування принципів нової теоретичної парадигми в дослідженні сфери послуг необхідно визначити стартові позиції, ми будемо ґрунтуватися на попередніх результатах наукового пошуку. Як основні передумови парадигмальних трансформацій теорії сервісної економіки визначимо:

- 1) зміну структури людських потреб;
- 2) демографічні зміни в структурі населення світу;
- 3) інтенсифікацію економічної діяльності людини;
- 4) горизонтальну інтеграцію продуктивної діяльності;
- 5) зміну сутності категорій добробуту та багатства;
- 6) зміну сутності категорій ризику та невизначеності;
- 7) трансформацію структури вартості;
- 8) зростання рівня уваги до навколишнього середовища та його захисту.

Розглянемо їх ретельніше. Перш за все звернемо увагу на зростання ролі сфери послуг у створенні національного добробуту. Суспільство сьогодні характеризується комплексними підходами до вирішення всіх завдань, що виникають в процесі його життєдіяльності. Історичний розвиток людського суспільства засвідчив зростаючий вплив та значення освітніх послуг. В період аграрного виробництва дуже невелика кількість людей мала потребу в освіті, принаймні в можливості читати тексти та писати. В сучасних економічних та соціальних умовах мінімальною освітньою вимогою стає комп'ютерна грамотність. Отже, освітні послуги стають тим сектором сфери послуг, який розвивається неявно та має значний потенціал до покращення ефективності діяльності через механізм зростання продуктивності праці тощо.

В умовах сучасних демографічних процесів, якими характеризуються перш за все розвинені країни, країни з високим рівнем національного доходу, дуже важливим сектором сфери послуг стає охорона здоров'я. Про важливість цієї галузі свідчать не лише статистичні дані, але й результати дослідження інноваційної активності у світі, які стверджують, що із 12 найбільш інноваційних галузей глобальної економіки 4 мають безпосереднє відношення до сектору охорони здоров'я:

1) біотехнології, які дають змогу сформувати індивідуальні підходи до лікування, створення ліків спрямованої дії;

2) косметичні галузі, які створені для інноваційної активності у сфері уповільнення процесів старіння людини;

3) медичне обладнання, де сучасні дослідження зосереджені на біометричних інноваціях, які дають змогу лікарям впливати на певні нервові закінчення та корегувати електронні імпульси людського тіла;

4) фармацевтика, яка спрямована на дослідження та розробку ліків на основі геному людини [5].

Індустріальна революція та зростання обсягів промислового виробництва привели до виникнення сучасних видів послуг – послуг з охорони навколишнього середовища, а особливо послуг з управління відходами.

Відходи життєдіяльності людини завжди були побічним продуктом будь-якого виду людської активності, особливо це стосується економічної діяльності людини. Вплив індустріальної революції та розвиток капіталістичних відносин привели до активізації процесів економічної концентрації та спеціалізації виробництва, а це стало передумовою для зростання обсягів виробництва та накопичення відходів. Остаточо не можна стверджувати, що ці процеси є суто негативними, адже існують приклади супутніх винаходів, які перетворюють відходи промисловості на нові товари, тобто виникають позитивні ринкові ефекти. Проте коли рівні спеціалізації та концентрації наблизилися до своїх меж, то відходи промисловості починають створювати проблеми через неможливість їх перетворення на корисні товари. Тому процеси концентрації та спеціалізації, які мають негативні вторинні ефекти, стають негативними результатами використання новітніх технологій в різних галузях матеріального виробництва. Паралельно з цими процесами формується тенденція до зростання населення, що також призводить до зростання рівня відходів як в кількісних, так і в якісних показниках.

Кожен з товарів потенційно створює відходи, деякі з цих товарів перетворюються на нову сировину. В одних випадках процес перетворення є природним та органічним, в інших випадках він відбувається лише із втручанням людини та за участю технологій рециркуляцій. В обох випадках процес переробки відходів обмежений економічною або фізичною неможливістю, тобто він є економічно не вигідним або фізично неможливим. Тому запобігання зростанню обсягів та переробка відходів життєдіяльності людини стає важливою проблемою сфери послуг зокрема та сервісної економіки загалом.

В період індустріального розвитку людського суспільства всі виробничі процеси мали одну мету – продаж товару на ринку. В умовах нової сервісної економіки основною метою стає максимізація корисності від використання товару протягом його життєвого циклу. Традиційна категорія вартості продукту в умовах індустріальної економіки пов'язана з фізичним існуванням та товарністю продукту. В умовах сервісної економіки поняття економічної вартості розширюється та починає вимагати додаткові витрати, понесені споживачем протягом використання товару, зокрема витрати його утилізації. Так, поняття вартості пов'язане з вартістю будь-якого товару (матеріального чи нематеріального) протягом його споживання або результатом від споживання, який виникає з плином часу. Наприклад, вартість побутової техніки залежить від періоду та частоти її використання, а вартість лікарського засобу залежить від рівня здоров'я людини, який буде досягнуто після його використання. Різниця в категорії вартості в період індустріального і постіндустрі-

ального суспільства, крім того, полягає у феномені монетизації, тобто в період індустріального розвитку основною проблемою була монетизована вартість товару, в період постіндустріалізму – яка споживча вартість товару, які потреби він задовольняє, як добре та як часто він буде їх задовольняти.

Отже, розвиток сервісної економіки необхідно розглядати як комплексний глобальний процес, який включає в себе всі сфери активної діяльності людини, а не лише як результат простого зростання третинного сектору економіки. Адже в сучасних умовах розвитку світової економіки сервісні функції інтегровані в усі сфери економічної активності людини, зокрема в сільське господарство і у промислове виробництво. Важливо відзначити, що більшість сучасних виробничих технологій має менший рівень матеріальних та більший рівень нематеріальних витрат.

Відзначимо також, що розвиток та розширення надання телекомунікаційних, банківських, страхових, фінансових послуг, послуг з обслуговування виробничих потужностей тощо не можуть бути підраховані аналогічно до секторів промислового виробництва. Одномоментні продажі матеріального товару тут та зараз відрізняються за своєю сутністю від виконання умов договору обслуговування протягом певного періоду часу. Відповідно, необхідно розуміти природу того, що насправді вимагає процес продажу товару в умовах сервісної економіки. Тобто коли необхідно змінити принципи визначення ціни товару та додавати до неї не лише ціну виробництва, але й ціну його утилізації, причому враховувати обов'язково фактичний термін його використання.

Наступним фактором, що впливає на необхідність зміни теоретичної парадигми сервісної економіки, є факт горизонтальної інтеграції всіх видів продуктивної діяльності людини.

Традиційно економічна теорія розрізняє три сектори: первинний – сільське господарство, вторинний – промислове виробництво, третинний – послуги. Наукові дослідження розширюють третинний сектор послуг та виділяють четвертинний сектор – галузь економіки знань. Насправді для всіх трьох типів суспільства (аграрного, індустріального та постіндустріального) основною проблемою є пріоритети виробничої діяльності, основні джерела зростання економіки та формування національного добробуту [3]. В прикладній економіці з переходом до індустріального суспільства сільське господарство нікуди не зникає, навіть навпаки, воно стає більш ефективним завдяки новим технологіям. Промислове виробництво не розвивається окремо як абсолютно новий вид економічної активності та зазнає впливу традиційних методів господарювання. Сфера послуг не відокремлена повністю від структури матеріального виробництва. Вона проникає всередину цієї структури, роблячи її значно залежною від виконання сервісних функцій в межах та за межами виробничого процесу. Таким чином, ми можемо спостерігати не розпад та зростання трьох окремих сфер економічної системи, а навпаки, їх прогресивне горизонтально взаємне проникнення. Сьогодні сервісні функції стають домінуючими для всіх типів економічної активності.

В процесі фундаментальних зрушень та переходу від одного принципу функціонування економіки до іншого трансформується та модифікується структура людських потреб та структура кінцевого попиту. Визначення базисних потреб також змінюється. Аграрне виробництво було зосереджене на задоволенні основних людських потреб. З початком процесів індустріалізації почала змінюватися структура основних потреб. Так первинні потреби були

визначені з точки зору можливостей їх задоволення системою промислового виробництва, а первинні потреби епохи аграрного виробництва були в них інтегровані.

Згідно з Законом Енгеля споживання послуг є вторинним, адже вони задовольняють другорядні потреби. Згідно з такою теорією індустріальне виробництво є ефективним механізмом забезпечення суспільства продуктами харчування, житлом та здоров'ям. Лише після повного задоволення цих потреб може розпочатися споживання послуг.

Але, як засвідчують наші попередні дослідження, справжнім стимулом до трансформації економічної системи в бік сервісної економіки стало те, що послуги стають основним та незамінним фактором, який визначає можливість доступу до основних товарів, крім того, послуги починають задовольняти базисні первинні потреби. Послуги виходять на перший план економічної діяльності людини, стають первинним виробничим інструментом задоволення основних потреб, в результаті чого можуть розглядатися як основне джерело економічного зростання та створення національного добробуту.

Підтвердити свої твердження ми можемо прикладом галузей страхових послуг. В середині ХХ століття страхові послуги сприймалися як такі, що можуть відшкодувати лише життєві ризики або матеріальний збиток, тобто ставали типовими вторинними ринковими товарами, попит на які виникав лише після задоволення первинних матеріальних потреб. Проте навіть після падіння темпів економічного зростання у світі з 3% до менше ніж 2,5% [6] темпи зростання сектору страхових послуг залишалися значними [7]. Якщо страхові послуги сприймати як товар, що є товаром розкоші, то логічно було б спрогнозувати більш ніж пропорційне зменшення попиту на страхові послуги у разі зменшення обсягів виробництва. Проте все сталося навпаки. Поясненням зростання обсягів надання страхових послуг навіть в періоді зниження темпів економічного зростання може бути власне характер страхових послуг, які виступають основними інструментами для забезпечення належного безперервного функціонування галузей матеріального та нематеріального виробництва. В умовах сучасного розвиненого технологічного рівня виробництва, коли ситуація невизначеності та різноманітні ризики стають істотними управлінськими викликами, страхування перетворюється на фундаментальну основу для процесів виробництва та інвестування.

Аналогічно в більшості промислово розвинутих країнах страхування життя та медичне страхування набувають статус первинного блага.

Наступною суттєвою різницею між індустріальною та сервісною економікою, що викликає необхідність зміни наукової парадигми, є формальні атрибути вартості товару, які стають більш наближеними до ефективного задоволення людської потреби в процесі його реального використання протягом певного періоду часу. В умовах індустріальної економіки вартість товару частіше асоціюється та ідентифікується у категоріях витрат, пов'язаних з виробництвом товару. Тобто ми бачимо зміщення визначення вартості в бік оцінки витрат з точки зору отриманих внаслідок використання результатів.

Наприклад, індустріальна економічна теорія розглядає вартість побутової техніки окремо, сервісна економічна наука розглядає фактичну продуктивність побутової техніки, беручи до уваги не лише її вартість, але й всі інші види втрат, а саме технічне обслуговування, ремонт, витрати на навчання з метою її використання. Виникнення таких розбіжностей, на нашу думку, є результатом технологічної складності сучасних товарів. У випадку простих, тобто нетехнологічних, товарів оцінка вартості може

бути обмежена простою сутністю товару, адже, купуючи лопату, ви не маєте необхідності додаткового курсу навчання для її використання. А у випадку персонального комп'ютера вартість навчання роботи з ним інколи перевищує його самостійну вартість, особливо, коли йдеться про роботу зі спеціалізованими інноваційністкими комп'ютерними програмами.

Наступним прикладом є послуги з технічного обслуговування придбаних товарів, які стають все більш поширеними як у вигляді проміжних послуг у сфері промислового виробництва, так і у випадках їх споживання кінцевим споживачем. В умовах сучасної постіндустріальної економіки можливе використання таких послуг приводить до зміни предмета договору купівлі-продажу товару, фактично споживач купує не саму систему, а продуктивність функціонування такої системи. Поняття системи стає істотним в умовах сервісної економіки. Система досягає позитивних економічних результатів або створює вартість лише за умови ефективного та належного функціонування. Категорія функціонування системи має ґрунтуватися на динаміці реального життя та відтворюватися в режимі реального часу. На противагу цьому індустріальна економіка ґрунтується на теорії повної рівноваги, яка функціонує за межами реального часу та заснована переважно на припущеннях достовірності.

За своєю сутністю будь-яка система, що функціонує з метою отримання майбутнього результату, робить це в умовах невизначеності, навіть якщо різноманітні умови функціонування характеризуються різним рівнем невизначеності чи ризику. Невизначеність та ризик є постійними елементами людського життя. Тому раціональною поведінкою людини можна визначити таку поведінку, що спрямована на зниження рівня невизначеності та контролювання рівня ризику в умовах економічної активності. Більш того, системний характер сучасних економічних відносин та зростаючий рівень технологічного розвитку вимагають все більшого розуміння та зростаючого економічного контролю над складними, уразливими системами. На жаль, в сучасній економічній літературі категорія уразливості є недослідженою. Парадоксальним може здаватися твердження про те, що зростання якості та продуктивності сучасних технологій приводить до зростання рівня уразливості економічної системи. В реальності зростання рівня продуктивності багатьох технологічних розробок ґрунтується на скороченні меж припустимої похибки, яку функціонує система може витримати без збою. Помилки в управлінні складними технологічними системами тепер призводять до більш серйозних та системних наслідків. Поняття функціонування системи і контролю за її вразливістю стає важливою економічною функцією в умовах постіндустріалізму на рівні з проблемами соціального забезпечення та економії ресурсів індивіда, який також є уразливими до прийняття вірних управлінських рішень. Таким чином, категорії управління невизначеністю, уразливістю та ризиком стають сьогодні важливими проблемами сервісної економіки.

На основі вищевикладених думок ми можемо сформулювати таку передумову необхідності парадигмальних змін – відмінності в розумінні категорії ризику. Історія розвитку економічної науки засвідчує, що категорія ризику не була предметом дослідження провідних економістів минулого. Суттєву увагу ризику приділяв лише Й. Шумпетер [4], який розглядав ризик як категорію, яка тісно пов'язана з підприємницькою діяльністю. До перших комплексних робіт з дослідження ризику в економічній літературі XX століття ми можемо віднести роботи В. Базилевича [1] та Ф. Найта [2]. Але навіть в цих працях

дослідження ризику були обмежені аналізом ризику підприємницької діяльності.

В класичній економічній літературі економічна активність у сфері послуг загалом та у страхуванні зокрема розглядалася як вторинна економічна діяльність, навіть незважаючи на той факт, що вона існувала протягом багатьох століть. Проте зміни в соціально-економічному житті людей привели до зростання значення деяких видів підприємницьких ризиків. Особливо це стосується системи охорони праці та соціального забезпечення у промислово-розвинутих країнах. Така активізація та розвиток системи соціального забезпечення найманих працівників є результатами зміни соціальних відносин, що зумовлено зміною характеристик, рівнів та інтенсивності ризиків, вразливості сучасного технологічного виробництва. Категорії вразливості та ризику тісно вплелися в структуру та функціонування сучасної економічної системи, активно впливаючи на фундаментальні зміни в структурі детермінант економічного зростання. Категорія «ризик» має набагато ширше значення в умовах сервісної економіки порівняно з індустріальною економічною системою. В умовах останньої реалізується переважно підприємницький та комерційний ризик, а в сучасних умовах постіндустріалізму виникає та все більше аналізується так званий чистий ризик. За своєю сутністю підприємницький ризик є таким, на який можуть впливати учасники економічно активних дій.

Чистий ризик знаходиться поза контролем осіб, які беруть участь в будь-якій активності. Його рівень залежить від ступеня вразливості зовнішнього середовища або функціонуєчої системи. Характерною його ознакою є випадкова матеріалізація. Поняття чистого ризику, на нашу думку, пов'язане виключно з категорією уразливості та є відмінною рисою сервісної економіки. Тобто порівняно з класичною та неокласичною економічною теорією в теорії сервісної економіки існує необхідність розширити категорії підприємницького ризику до ризику економічного, який має включати в себе й категорію чистого ризику. Ці дві категорії ризику (в умовах індустріальної та сервісної економіки) є принципово різними, але, на нашу думку, взаємодоповнюючими з метою поглиблення дослідження ризику як предмета економічної науки. В сучасних умовах будь-який від економічної діяльності обов'язково має враховувати обидва типи ризику.

Окремо слід звернути увагу на зміни, що відбулися в сутності та умовах здійснення підприємницької діяльності під час трансформації від індустріальної до сервісної економіки. На основі наших попередніх досліджень ми стверджуємо, що підприємці, які проводять свою діяльність в умовах сервісної економіки, мають розширити своє сприйняття ризику та враховувати у своїй діяльності підприємницький та чистий ризики. Ризики мають сприйматися на всіх рівнях управління організацією та контролюватися відповідно до їх рівнів керованості. Уразливість економічної системи має бути перевірена та зменшена, лише за таких умов можливе досягнення стратегічного бачення розвитку підприємницької діяльності та сприйняття нових глобальних економічних викликів. У випадку часткового або недостатнього сприйняття та розуміння ризику підприємець може отримати значні збитки, що спричинені його уразливістю. Але така ситуація є наслідком сучасної загальної нездатності суспільства визнати та прийняти реалії сучасного світу, а також пристосуватися до них. Ця нездатність може призвести до песимізму та фатального паралічу підприємницької діяльності. Вкрай важливою ознакою для підприємця має стати його здатність до ідентифікації нових тенденцій розвитку сервісної

економіки, здатність до визнання проблем, які пов'язані з новими ризиками, зростанням значення якості та ефективності використання товарів. Такі нові характерні ознаки та властивості підприємця зможуть визначити нові напрями, можливості та джерела економічного зростання.

З точки зору економічної теорії основними характеристиками товару в умовах індустріальної економіки є мінова вартість та додана вартість, а в умовах сервісної економіки на передній план в питанні товарності виходить споживча вартість. Таким чином, в проблематиці гомогенності товару виникає концептуальна неузгодженість між домінуючими теоріями сервісної та індустріальної економіки. Уважно проаналізувавши асортиментний перелік послуг, які функціонують у системі нової сервісної економіки, ми можемо спостерігати значну кількість різноманітної економічної активності, але це необов'язково означає відсутність однорідності послуг. Незалежно від природи та сутності послуги сервісна діяльність завжди спрямована на досягнення певних результатів – максимальне задоволення потреби споживача (такий результат можна легко ідентифікувати в кожному окремому випадку). Тобто сучасність концепції гомогенності послуги полягає в можливості ідентифікації конкретного її результату.

Аналогічна проблема виникає і з товарністю послуги. Більшість досліджень аналізує послуги за допомогою методологічної бази та аналітичних інструментів, які створені для аналізу сфери матеріального виробництва. Оскільки в умовах сервісної економіки до процесу виробництва тісно інтегрований споживач з його специфічними ресурсами, виникає необхідність зміни теоретичних підходів до економічного аналізу, особливо аналізу процесу

обміну послугами. На нашу думку, зароджуються тенденції зникнення межі між процесами торгівлі послугами та рухом факторів виробництва. В багатьох галузях сфери послуг в умовах сучасної постіндустріальної економіки ці два процеси об'єднуються. Так, для багатьох організацій, особливо тих, які функціонують у системі традиційних послуг, еквівалентом процесу торгівлі послугами є організація доставки системи виробництва до місця фізичного існування споживача. На відміну від торгівлі матеріальними товарами, які можуть бути переміщені фізично в будь-яку точку світу, організація торгівлі послугами концентрується на створенні системи її надання в місці її використання.

Питання товарності послуги та торгівлі ними стають характерною ознакою процесів розвитку людського суспільства та світової економіки – переходу від локальних та автономних виробничих одиниць з закритими ринками до взаємопов'язаних та взаємопроникнених світових ринків. Відбувається трансформація системи світової торгівлі від руху та фізичного переміщення матеріальних товарів до переміщення шляхів та методів використання товарів та спільного створення їх вартості. Ці процеси є механізмами збалансованого світового розвитку на основі активізації світової торгівлі та міжнародного руху капіталів.

Висновки. Визначені та обгрунтовані нами в результаті активного самостійного наукового пошуку передумови трансформації парадигми теорії сервісної економіки можуть стати широким полем для подальших економічних досліджень питань суспільного добробуту та економічного зростання в умовах постіндустріального розвитку людського суспільства.

Список використаних джерел:

1. Базилевич В. Страховий ринок України / В. Базилевич. – К. : Знання, 1998. – 371 с.
2. Knight F. Risk, Uncertainty and Profit / F. Knight. – Chicago : University of Chicago Press, 1921.
3. Giarini O. Dialogue on Wealth and Welfare / O. Giarini. – Oxford : Pergamon Press, 1980.
4. Schumpeter J.A. The theory of economic development / J.A. Schumpeter. – New York : Oxford University Press, 1961.
5. Reuters Th. Будущее открытою Состояние инноваций в 2015 г. / Th. Reuters [Електронний ресурс]. – Режим доступу : Stateofinnovation.com.
6. Explore. Create. Share: Development Data / The World Bank [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://databank.worldbank.org>.
7. Documents & Reports / The World Bank [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://documents.worldbank.org/>

Аннотация. В статье автором рассмотрены изменения современной экономической системы. Указано на определенные сложности и препятствия со стороны классических и неоклассических экономических теорий, которые концентрируют свои исследования на сфере материального производства. Автор утверждает, что они не способны дать окончательные ответы на вопросы создания ценности и стоимости товара или услуги в условиях постиндустриализма. На основе исследования экономических изменений автор определил и обосновал предпосылки парадигмальных трансформаций теории сервисной экономики. Данные предпосылки могут стать широким полем для дальнейших экономических исследований вопросов общественного благосостояния и экономического роста.

Ключевые слова: благосостояние, экономический рост, сервисная экономика, потребность, трансформация.

Summary. In the paper author considered current economic system changing. He specified complexity and constraints of the classical and neoclassical economic theories that focus their research on material production. The author argues that they cannot give a definitive answer to the value creation and value of the goods or services questions in terms of post-industrialism. Based on economic change study author defined and justified prerequisite paradigmatic theory transformation service economy. These prerequisites can be a wide field for further research on the economic welfare and growth

Key words: economic welfare, economic growth, service economy, demand, transformation.